

को
विधान
२०.....

प्रस्तावना

".....संस्था" स्थापना गरी सञ्चाहलन गर्न वाञ्छनीय भएकोले सस्था दर्ता ऐन, २०३४ को अधिनमा रही यो विधान तर्जुमा गरिएकोछ ।

परिच्छेद—१
प्रारम्भिक

१. संस्थाको नाम:-

यस संस्थाको नाम नेपाली भाषामा "....." रहनेछ । अङ्ग्रेजीमा
..... रहनेछ र छोटकरीमा ..... रहनेछ ।

क) संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना:-

यस संस्थाको कार्यालय गुल्मी जिल्ला .....नगरपालिका/गाउँपालिका वडा नं.
..... मा रहनेछ ।

ख) संस्थाको कार्यक्षेत्र:-

यस संस्थाको मुख्य कार्यक्षेत्र गुल्मी जिल्ला ..... नगरपालिका/गाउँपालिका वडा नं.
..... मा हुनेछ । सम्बन्धित स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई अन्य जिल्लामा पनि
कार्यक्षेत्र विस्तार गर्न सकिनेछ ।

ग) प्रारम्भ:-

यो विधान संस्था दर्ता गरेको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

घ) संस्थाको अस्तित्व :-

यो संस्था एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला, संगठित, स्वशासित, गैर-नाफामुलक, गैर-राजनीतिक
तथा गैर-सरकारी सामाजिक संस्था हुनेछ । संस्थाबाट आफ्नो उद्देश्य बाहेक आय आर्जन गर्ने तथा
कुनै प्रकारको शुल्क लिई वा नलिई परामर्श प्रदान गर्ने कार्य गरिने छैन ।

२. परिभाषा:

विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा ।

क) "संस्था" भन्नाले "....." लाई सम्झनु पर्दछ ।

ख) "विधान" भन्नाले यस "....." को विधानलाई
सम्झनुपर्दछ ।

- ग) “नियम/ विनियम” भन्नाले यस विधान बमोजिम बनाईने “नियम/विनियम” लाई जनाउँदछ।
- घ) “कार्यसमिति” भन्नाले यस विधानको दफा १३ बमोजिम गठित कार्यसमितिलाई जनाउँदछ।
- ङ) “पदाधिकारी” भन्नाले संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई सम्झनुपर्दछ।
- च) “सभा” भन्नाले यस विधान बमोजिम बसेको साधारण सभा र विशेष सभालाई समेत जनाउँदछ।
- छ) “सदस्य” भन्नाले यस विधान बमोजिम बनेका सदस्यता प्राप्त व्यक्तिलाई जनाउँदछ।
- ज) “सल्लाहकार” भन्नाले यस विधान बमोजिम गठित कार्यसमिति वा सिंगो सदस्यहरूलाई उल्लिखित उद्देश्यहरू पूरा गर्न आवश्यक सर-सल्लाह र सहयोग गर्ने कार्यसमितिले निर्णय गरी तोकेको व्यक्तिलाई जनाउँदछ।
- झ) “स्थानीय अधिकारी” भन्नाले सम्बन्धीत जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई जनाउँदछ।
- ञ) “स्थानीय तह” भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकालाई जनाउनेछ।
- ट) “विषयगत निकाय” भन्नाले सम्बन्धित सरकारी सार्वजनिक वा अन्य केन्द्रियस्तर, प्रदेशस्तर, जिल्लास्तर, स्थानीयस्तर समेतका कार्यालय वा संस्थालाई जनाउनेछ।

३. संस्थाको छाप र चिन्ह:

प्रचलित व्यवस्थाको प्रतिकूल नहुनेगरी यस संस्थाको एउटा छुट्टै छाप र चिन्ह हुनेछ। छाप र चिन्ह अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ। तर संस्थाको नाम छाप र चिन्ह पूर्व दर्ता भएको कुनै संस्थासँग मेल खाएमा संशोधनको प्रक्रियाद्वारा तुरुन्त संशोधन गरिनेछ।

परिच्छेद—२

उद्देश्य

४. संस्थाको उद्देश्य:

यो संस्था मुनाफा रहित जनहितकारी, स्वायत्त र समाजसेवा प्रति समर्पित सामाजिक संस्था हुनेछ। यस संस्थाका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् : -

- क)
- ख)
- ग)
- घ)
- ङ)

५. संस्थाको उद्देश्य प्राप्त गर्न गरिने कामहरू:

यस संस्थाको उपरोक्त उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न निम्न बमोजिम कामहरू गर्नेछ।

- क) संस्थाले सम्बन्धीत निकायसँग समन्वय, अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी उपरोक्त उद्देश्यहरू कार्यान्वयन गर्नेछ।

- ख) संस्थालाई आवश्यक पर्ने भवन निर्माण गर्ने, भाडामा लिने वा लिजमा लिनेछ र कम्प्युटर, टेलिफोन, टाईपर/टाइटर र फ्याक्स आदि जस्ता कार्यालय सामान तथा सवारी साधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिई प्रयोग गर्नेछ।
- ग) संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नियुक्त गर्ने तथा तिनको सेवा शर्तहरू निर्धारण गर्नेछ।
- घ) संस्थाको नाममा प्राप्त रकम स्थानीय बैंकमा जम्मा गरी बैंकीङ्ग कारोबारबाट मात्र खर्च गरिनेछ।
- ङ) संस्थाको उद्देश्य प्राप्त गर्न अन्य आवश्यक कुराहरू विधानको अधिनमा रही कार्यसमितिको सदस्यहरू बीच छलफलद्वारा निर्णय गरिनेछ।

परिच्छेद—३

सदस्यता

६. सदस्यताको वर्गीकरण:

यस संस्थाको देहायबमोजिम ४ प्रकारका सदस्यहरू वर्गीकरण गरिएकोछ।

क) साधारण सदस्य:

यस विधानको दफा ७ बमोजिम योग्यता पुगेको कुनै पनि नेपाली नागरिकले तोकिएको प्रक्रिया अन्तर्गत रही आवेदन गरेमा संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू साधारण सदस्य हुनेछन्।

ख) संस्थापक सदस्य:

यस संस्था दर्ता हुँदाको बखतका पदाधिकारीहरू संस्थापक सदस्य हुनेछन्। संस्थापक सदस्यहरूले विधान बमोजिमको शुल्क बुझाउनुपर्नेछ।

ग) आजीवन सदस्य:

संस्थाको विकासको लागि विशेष सहयोग, योगदान पुर्यासजे व्यक्तिलाई तोकिएको प्रक्रिया अन्तर्गत आजीवन सदस्यता प्रदान गरिनेछ।

घ) मानार्थ सदस्य:

साधारणसभाले उपयुक्त ठहर गरेको विशिष्ट समाजसेवी तथा प्रतिष्ठित नेपाली नागरिकलाई संस्थाको मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ तर मानार्थ सदस्यहरूको मताधिकार रहने छैन।

७. सदस्यता प्राप्तिको लागि आवश्यक योग्यता:

यस संस्थाको सदस्यको लागि देहाय बमोजिमको योग्यता पुगेको हुनुपर्नेछ:

- क) नेपाली नागरिक भएको।
- ख) १८ वर्ष उमेर पूरा गरेको।
- ग) मानसिक सन्तुलन नगुमाएको।
- घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी र भ्रष्टाचारको अभियोगमा सजाय नपाएको।
- ङ) सम्बन्धीत जिल्ला/स्थानीय तहभित्र बसोबास भएको।
- छ) उच्च नैतिक चरित्र र सदाचारयुक्त भएको।
- ज) कुनै पनि कित्ते काम नगरेको, सार्वजनिक सम्पत्ति हिनामिना गरेको नठहरेको।
- झ) प्रचलित कानूनले योग्य ठानेको।

८. संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्न वा बहाल रहन नसक्ने अवस्था:

देहायको अवस्थामा कुनै व्यक्तिले संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्न वा बहाल रहन सक्ने छैन ।

क) गैरनेपाली नागरिक ।

ख) १८ वर्ष उमेर पूरा नगरेको ।

ग) मगज बिग्रेको वा बौलाएको ।

घ) सार्वजनिक सम्पत्ति हिनामिना गरेको ठहरेको ।

ङ) सम्बन्धीत संस्थाको व्यवसायमा निजी स्वार्थ भएको ।

च) साहुको दामासाहीमा परेको ।

छ) कुनै प्रकारको चोरी, ठगी, कित्ते वा जालसाजी गरेको वा आफ्नो जिम्माको धनमाल अनधिकृत तवरले मासेको वा दुरूपयोग गरेको ।

९. सदस्यताको समाप्ति:

(१) देहायको अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यमा बहाल रहने छैन : -

क) यस विधानको दफा ८ बमोजिम सदस्य पद प्राप्त गर्न नसक्ने भएमा ।

ख) साधारण सभाबाट ७५% सदस्यहरूको बहुमतले संस्थाको सदस्य पदबाट हटाउने प्रस्ताव पारित गरेमा ।

ग) सदस्यले आफ्नो पदबाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा ।

घ) संस्थाको काम कारवाहीमा बेइमानी वा बदनियत गरेको कुरा अदालतबाट प्रमाणित भएमा ।

ङ) यस विधान बमोजिम संस्थाले गर्न नहुने भनी तोकिएको कुनै कार्य गरेमा ।

च) सदस्यता शुल्क बुझाउन बाँकी भएमा ।

छ) संस्था विघटन भै खारेज भएमा ।

ज) संस्थाको गोपनियता भङ्ग गरेमा ।

(२) कुनै व्यक्तिलाई संस्थाको सदस्यमा नियुक्ति हुन वा बहाल रहन अयोग्य ठहराउनु भन्दा अघि संस्थाले निजलाई सो कुराको सूचना दिई सफाईको सबूद पेश गर्ने मौका दिइनेछ ।

१०. सदस्यता शुल्क र सदस्यता प्रदान गर्ने विधि:

यस विधानको दफा ६ बमोजिमको सदस्यहरूले देहाय बमोजिमको तोकिएको शुल्क तिरी सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछन ।

(१) साधारण सदस्य:

क) साधारण सदस्यता प्राप्त गर्न चाहने व्यक्तिले प्रवेश शुल्क बापत रु. .... ।- र वार्षिक शुल्क बापत रु. ....।- बुझाई तोकिएको प्रक्रिया अनुसार आवेदन पेश गर्नेलाई कार्यसमितिको निर्णयले साधारण सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ ।

ख) त्यस्ता साधारण सदस्यले वार्षिक नवीकरण शुल्क रु..... ।- बुझाउनुपर्नेछ ।

ग) साधारण सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिले प्रत्येक आर्थिक वर्षको असार मसान्तभित्र नवीकरण गराइसक्नुपर्नेछ र त्यसपछिको हकमा तोकिए बमोजिमको थप दस्तुर बुझाई नवीकरण गर्न सक्नेछ।

(२) संस्थापक सदस्य:

क) यो संस्था दर्ता हुँदाको बखतका तदर्थ समितिका पदाधिकारीहरू संस्थापक सदस्य हुनेछन्।

ख) संस्थापक सदस्यहरूले विधानमा उल्लेख भए बमोजिमको शुल्क बुझाई साधारण सदस्य वा आजीवन सदस्य प्राप्त गर्न सक्नेछन्।

(३) आजीवन सदस्य:

संस्थामा एकमुष्ट शुल्क रु. ....।- बुझाई तोकिएको प्रक्रिया अन्तर्गत आवेदन दिने नेपाली नागरिकलाई कार्यसमितिको निर्णयले आजीवन सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ।

(४) मानार्थ सदस्य:

साधारण सभाको निर्णयले उपयुक्त ठानेको समाजसेवी, विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिष्ठित नेपाली नागरिकलाई संस्थाको मानार्थ सदस्य प्रदान गर्न सक्नेछ, तर मानार्थ सदस्यहरूको मताधिकार रहने छैन।

(५) कुनै आवेदकलाई सदस्यता नदिने निर्णय गरेमा सो को कारण सहितको जानकारी आवेदकलाई दिईनेछ।

(६) सबै सदस्यहरूले यस विधान र विधान अन्तर्गत बनेको नियम र विनियममा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्नेछ।

(७) संस्थाले प्रदान गरेको उपदफा १,२,३ र ४ अनुसारको सदस्यताहरूको तोकिएको ढाँचामा छुट्टै अभिलेख पुस्तिका रहनेछ।

परिच्छेद—४

साधारण सभा, कार्य समिति तथा बैठक सम्बन्धी व्यवस्था

११. साधारण सभाको गठन:

(१) यस संस्थाको विधानको दफा ७ अनुसार सदस्यता प्राप्त गर्ने मानार्थ सदस्यहरू बाहेक अन्य सदस्यहरूबाट संस्थाको साधारण सभा गठन हुनेछ। मानार्थ सदस्यहरू आमन्त्रित हुनेछन्। साधारण सभा संस्थाको सर्वोच्च अङ्ग हुनेछ।

(२) यस संस्थाको साधारण सभा देहाय बमोजिम हुनेछ:

क) **वार्षिक साधारण सभा:** वर्षको एक पटक वार्षिक साधारण सभा बस्नेछ।

ख) **विशेष साधारण सभा:** संस्थाको कूल सदस्य संख्याको १/४ (एक चौथाइ) सदस्यहरूले कारण जनाई विशेष साधारण सभा माग गरेमा कार्य समितिले कम्तिमा ७(सात) दिन भित्र अनिवार्य

रुपमा विशेष साधारण सभा बोलाउनु पर्दछ। तर साधारण सभा वा विशेष सभा बसेको ६ महिना भित्र पुनः विशेष साधारण सभा बस्न सक्ने छैन।

- (३) यस संस्थाको प्रथम वार्षिक साधारण सभा संस्था स्थापना भएको मितिले ६ (छ) महिना भित्र गरिनेछ र त्यस पछिको वार्षिक साधारण सभाहरू प्रत्येक आ.ब. समाप्त भएको मितिले २ (दुई) महिना भित्र गरिनेछ।
- (४) यस संस्थाको वार्षिक साधारण सभा गर्नको लागि कम्तीमा १५ (पन्ध्र) दिन अगावै र विशेष साधारण सभा गर्नको लागि कम्तीमा ७ (सात) दिन अगावै सभा हुने स्थान, मिति, समय र छलफल गर्ने विषय खोली सभा बारेमा सबै साधारण सदस्यलाई अनिवार्य रूपमा सूचना दिईनेछ।
- (५) उप-दफा (४) बमोजिम बोलाईएको साधारण सभा वा विशेष साधारण सभामा विधानको दफा १८ बमोजिमको गणपूरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तीमा ७ (सात) दिनको म्याद दिई पुनः साधारण सभा बोलाईनेछ।
- (६) साधारण सभा र विशेष साधारण सभाको छुट्टाछुट्टै निर्णय पुस्तिका राखिनेछ।

१२. साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार:

साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

- क) कार्य समितिले पेश गरेको योजना कार्यक्रमहरू र वार्षिक बजेट पारित गर्ने।
- ख) लेखा परीक्षकबाट प्राप्त भएको वार्षिक लेखा परीक्षण-प्रतिवेदन माथि छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र लेखा परीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएका अनियमित बेरुजु रकमहरू माथि छलफल गरी नियमित गर्न नमिल्ने बेरुजु रकमहरू अशुल उपर गरी फछ्यौट गर्नको लागि कार्य समितिलाई निर्देशन दिने।
- ग) आगामी वर्षको लागि लेखा परीक्षक नियुक्त गर्ने।
- घ) संस्थाको कार्यसमितिका पदाधिकारीहरूको पदावधि पुगेको अवस्थामा कार्यसमितिका पदाधिकारीहरूको विधान बमोजिमको प्रक्रिया अन्तर्गत रही निर्वाचन गर्ने।
- च) संस्थाको वार्षिक कार्य प्रगति विवरण र संस्थाले गरेका कार्यहरूको मूल्यांकन गरी कार्यसमितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने।
- छ) कार्यसमितिद्वारा पेश भएका विधान संशोधन, नियम विनियम स्वीकृत गर्ने।
- ज) मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्ने।
- झ) संस्थाको आफ्नै आन्तरिक स्रोतबाट व्यहोर्ने गरी कार्यसमितिले पेश गरेको कर्मचारीहरूको दरबन्दी, पारिश्रमिक भत्ता, तथा अन्य सुविधाहरूमा आवश्यकता अनुरूप स्वीकृति प्रदान गर्ने।

१३. कार्यसमिति गठन:

(१) साधारण सभाका सदस्यहरूबाट निर्वाचित देहाय बमोजिमको पदाधिकारीहरू रहने गरी ....(.....) सदस्यीय एक कार्यसमिति गठन गरिनेछ।

अध्यक्ष १ जना

उपाध्यक्ष १ जना

सचिव १ जना

सह सचिव १ जना

कोषाध्यक्ष १ जना

सदस्य .... जना

(२) कार्यसमितिको कार्यकाल २ (दुई) वर्षको हुनेछ।

(३) वार्षिक साधारण सभा हुनुभन्दा अगावै कार्यसमितिमा रहेको कुनै सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिका लागि कार्यसमितिका सदस्यको नियुक्ति कार्यसमितिद्वारा गर्न सकिनेछ।

(४) कार्यसमितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले बोलाउनेछ। तर कार्यसमितिको पदाधिकारीहरूको जम्मा संख्याको ५१% पदाधिकारीहरू उपस्थित नभई कार्यसमितिको बैठक बस्ने छैन।

(५) कार्यसमितिको बैठकमा अध्यक्षले अध्यक्षता गर्नेछ र अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले र निजको पनि अनुपस्थिति रहेमा बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूले छानेको वा ज्येष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछ।

(६) कार्यसमितिको बैठक सकभर सर्वसम्मत हुनेछ, सर्वसम्मत हुन नसकेमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र सो निर्णय नै संस्थाको निर्णय हुनेछ तथा मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन सक्नेछ।

(७) कार्यसमितिको बैठकमा छलफल भएको विषय र तत्सम्बन्धमा भएको निर्णय विवरण (माईन्युट) किताबमा लेखी राखिनेछ र सो निर्णय विवरणमा बैठकमा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यहरूले सही गर्नुपर्नेछ। तर निर्णयमा असहमति जनाउनेहरूले कैफियत खोली सही गर्नुपर्नेछ।

(८) संस्थाले गर्ने भनेको सम्पूर्ण कार्य कार्यसमितिकै निर्णयबाट हुनेछ।

(९) माथिका दफाहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कार्यसमितिले गर्न पाउने कुनै कामको सम्बन्धमा कार्यसमितिको सबै पदाधिकारीहरू लिखित रूपमा सहमत भएमा त्यस्तो सहमतिलाई निर्णय पुस्तिकामा संलग्न गरी त्यसको काम बैठकबिना पनि गर्न सकिनेछ। उपरोक्त बमोजिमको सहमतिलाई कार्यसमितिको बैठकको निर्णय मानिनेछ।

(१०) कार्य समितिको बैठक सामान्यतया ..... महिनामा एक पटक बस्नेछ।

१४. कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

१. संस्थाको आगामी वर्षको वार्षिक कार्यक्रम तथा अनुमानित बजेट बनाई साधारण सभामा प्रस्तुत गर्ने ।
२. विधान बमोजिमको व्यवस्था पालना गरी साधारण सभाको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
३. संस्थाको हितमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
४. साधारण सभा प्रति उत्तरदायी रहने ।
५. संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिको लागि उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम उपयोग र प्रयोग गर्ने ।
६. संस्थाको कार्य सम्पादन गर्न कार्य योजना बनाउने, स्रोत जुटाउने, कार्यान्वयन, सुपरीवेक्षण र अनुगमन गर्ने ।
७. संस्थाको कोष र सम्पति सुरक्षित तरिकाले राख्न लगाउने र बैंक खाता खोली संचालन गर्ने ।
८. संस्थाको कर्मचारीहरूको सेवा, शर्त र सुविधा आदि सम्बन्धी कर्मचारी नियमावली बनाई साधारण सभाबाट स्वीकृत गराई लागू गर्ने गराउने ।
९. संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिको लागि आफ्नो कार्य अवधिमा उपयुक्त व्यक्तिहरूको सल्लाहकार समितिका साथै अन्य समिति, उपसमिति गठन गर्ने र आवश्यकता अनुसार कार्य बाडफाड गर्ने ।
१०. संस्थाको विधान अनुसार निर्वाचन सम्पन्न गर्न योग्य निर्वाचन अधिकृतको नियुक्त गर्ने ।
११. संस्थालाई वार्षिक रूपमा सम्बन्धित निकायमा नविकरण गराउने ।
१२. संस्थाको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

१५. पद त्याग गर्न सक्ने:

अध्यक्षले उपाध्यक्ष मार्फत कार्यसमिति समक्ष र उपाध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीहरूले अध्यक्ष समक्ष राजिनामा दिई पद त्याग गर्न सक्नेछन् । यसरी दिएको राजिनामा कार्य समितिको निर्णयबाट स्वीकृत गरिनेछ ।

१६. अन्य समितिहरू:

- (१) यस विधानको परिधी भित्र रहेर संस्थाको कार्य संचालनको लागि कार्य समितिले आवश्यकता अनुसार अन्य समिति वा उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ । तर साधारण सभाको बैठकद्वारा अनुमोदन गराउनुपर्नेछ ।
- (२) उपसमितिको कार्यहरू कार्य समितिले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद—५

पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार

१७. पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार:

कार्य समितिका पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

(१) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार : -

- क) समिति र सभाको बैठकको अध्यक्षता गर्ने, बैठक सञ्चालन गर्ने।
- ख) निर्णायक मत दिने।
- ग) अभिलेख प्रमाणित गर्ने।
- घ) आवश्यकता अनुसार बैठकहरू बोलाउन सचिवलाई निर्देशन दिने।
- ङ) संस्थाको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने वा प्रतिनिधि तोक्ने।
- च) साधारण सभाद्वारा गरिएको निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।
- छ) संस्थाको सम्पूर्ण सम्पत्तिको संरक्षण रेखदेख तथा नियन्त्रण गर्ने।
- ज) अन्य पदाधिकारी एवं सदस्यहरूलाई कामको बाण्डफाण्ड गर्ने।
- झ) संस्था सम्बन्धी काम कारबाहिको प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने।
- ञ) संस्थाको प्रमुख भई जिम्मेवारी लिने।

(२) उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) अध्यक्षको काममा सहयोग पुर्याउने।
- ख) अध्यक्षको अनुपस्थितमा निजले गर्नुपर्ने सम्पूर्ण काम गर्ने।
- ग) अध्यक्षले तोकेको अन्य कामहरू गर्ने, गराउने।

(३) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) संस्थाको सचिवालयको रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने।
- ख) साधारण सभाको अधिवेशन र समितिको बैठकको सूची तयार गर्ने, गराउने।
- ग) साधारण सभाको अधिवेशन सभा र समितिको बैठक बोलाउने।
- घ) बैठकको निर्णयहरूको अभिलेख सुरक्षित राख्ने।
- ङ) कार्यक्रम कार्यान्वयनमा अध्यक्षलाई सहयोग गर्ने।
- च) अध्यक्षले तोकेको अन्य काम गर्ने गराउने।

(४) सह-सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) सचिवको काममा सहयोग गर्ने।
- ख) सचिवको अनुपस्थितमा सचिवले गर्नुपर्ने सम्पूर्ण काम गर्ने।

(५) कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) संस्थाको कोषको रेखदेख र सञ्चालन गर्ने।
- ख) कार्यसमितिले निर्धारण गरे बमोजिम संस्थाको हिसाब किताब राख्ने।
- ग) साधारण सभामा वार्षिक कार्यक्रम र बजेट पेश गर्ने।

- घ) आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी सम्पूर्ण विषयको जिम्मेवारी लिने।
  - ड) लेखा दुरुस्त राख्ने।
  - च) नियमित रूपमा वार्षिक लेखा परीक्षण गराउने।
- (६) कार्यसमितिका सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार:
- क) कार्यसमितिको बैठकमा सक्रिय सहभागिता जनाउने।
  - ख) संस्थाको कार्यमा रचनात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने।

१८. गणपुरक संख्या:

- (१) कुल सदस्यको ६७ (सत्सकष्टी प्रतिशत साधारण सदस्यहरू उपस्थित नभई साधारण सभाको काम कारवाही हुने छैन।
- (२) तर विधानको दफा ११ को उपदफा (५) मा उल्लेख भए बमोजिम पुनः बोलाइएको साधारण सभामा कूल सदस्य संख्याको ५१% उपस्थित भएमा सभा गर्न बाधा पर्ने छैन।

परिच्छेद—६ आर्थिक व्यवस्था

१९. संस्थाको कोष:

- (१) संस्थाको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहाय बमोजिमको प्राप्त रकमहरू जम्मा हुनेछन:
  - क) सदस्यता वापत प्राप्त प्रवेश शुल्क वा सदस्यताको रकम।
  - ख) कसैले स्वेच्छाले दिएको अनुदान वा सहयोग वापत प्राप्त रकम।
  - ग) विदेशी संस्था, व्यक्ति वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाबाट सहयोग वापत प्राप्त रकम।
  - घ) स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग वापत प्राप्त रकम।
  - ड) .....
- (२) विदेशी संघ संस्था वा व्यक्तिबाट आर्थिक सहयोग वा अनुदानको रकम लिनुपर्दा नेपाल सरकार, समाज कल्याण परिषदको पूर्व स्वीकृति लिइनेछ।
- (३) संस्थामा प्राप्त रकम स्थानीय बैंकमा जम्मा गरी बैंक खाता संचालन गरिनेछ।

२०. खाता संचालन:

संस्थाको बैंक खाता अध्यक्ष र कोषाध्यक्षको संयुक्त हस्ताक्षरबाट सञ्चालन हुनेछ। प्रचलित ऐन नियम अनुसार खर्च गर्ने तथा खर्चको श्रेस्ता राख्ने व्यवस्था गरिनेछ।

२१. कोषको रकम खर्च गर्ने तरिका:

- संस्थाको कोषमा जम्मा भएको रकम खर्च गर्दा देहाय बमोजिम तरिका अपनाई खर्च गरिने छ:
  - क) संस्थाको वार्षिक बजेट योजना र कार्यक्रम स्वीकृती नगरी कोषबाट खर्च गर्न सकिने छैन।
  - ख) साधारण सभाबाट पारित बजेट र कार्यक्रमको अधिनमा रही कोषबाट रकम खर्च गर्न सकिनेछ।

- ग) कोषबाट खर्च भएको रकमको आर्थिक प्रतिवेदन साधारण सभामा अनिवार्य रूपले पेश गर्नु पर्नेछ।
घ) कोषको रकम खर्च गर्दा तोकिएको बमोजिम खर्च गर्नुपर्नेछ।

२२. संस्थाको लेखा र लेखापरीक्षण:

- (१) संस्थाको आय-व्ययको लेखा प्रचलित कानून बमोजिम स्पष्ट तवरले राखिनेछ।
(२) संस्थाको लेखापरीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम रजिष्टर्ड लेखा परीक्षण बाट गराईनेछ।
(३) नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले चाहेमा जुनसुकै बखत पनि संस्थाको हिसाब किताब जाँच गर्न गराउन सक्नेछ।
(४) लेखा परीक्षकको नियुक्ति वार्षिक साधारण सभाबाट हुनेछ। तर प्रथम वार्षिक साधारण सभा नभएसम्म लेखा परीक्षकको नियुक्ति कार्य समितिबाट हुनेछ।
(५) संस्थाको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन र वार्षिक कार्य प्रगति विवरण १/१ प्रति स्थानीय अधिकारी, स्थानीय तह, समाज कल्याण परिषद र सम्बन्धित निकायहरूमा पेश गरिनेछ।

परिच्छेद—७

निर्वाचन, अविश्वासको प्रस्ताव, विधान संशोधन सम्बन्धी व्यवस्था

२३. निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) कार्यसमितिले निर्वाचन प्रयोजनको लागि बढीमा ३ जनाको एउटा निर्वाचन समिति गठन गर्नेछ।
(२) निर्वाचन समितिले प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रहेर निर्वाचन कार्यविधि आफैं व्यवस्थित गर्नेछ।
(३) निर्वाचन सम्बन्धी विवाद उत्पन्न भएमा निर्वाचन समितिले गरेको निर्णय नै अन्तिम हुनेछ।
(४) निर्वाचन सम्पन्न भएको भोलिपल्ट निर्वाचन समितिको स्वतः विघटन हुनेछ।

२४. उम्मेद्वार हुने योग्यता:

- कार्यसमितिको उम्मेद्वार हुन देहाय बमोजिमको योग्यता पुगेको हुनु पर्नेछः
क) विधानको दफा ७ को योग्यता पुगेको।
ख) संस्थाको सदस्य भई नवीकरण गराएको।
ग) संस्थालाई तिर्नुपर्ने दायित्व पूरा गरेको।

२५. अविश्वासको प्रस्ताव:

- (१) अविश्वासको प्रस्ताव लिखित रूपमा कुन कुन पदाधिकारीको विरुद्धमा हो स्पष्ट खुलाई देहाय बमोजिमको रित पुर्याई संस्थामा दर्ता गर्नु पर्नेछ।
क) नेपाली भाषामा शिष्ट शब्दको प्रयोग गरी लेखिएको हुनु पर्छ।
ख) प्रस्तावको विषय स्पष्ट र व्यवहारिक हुनु पर्छ।

ग) साधारण सभा सदस्यहरू मध्ये कम्तीमा १/४ (एक चौथाई) सदस्यहरूको प्रष्ट नाम थर र ठेगाना सहित खुलाई सही भएको हुनु पर्छ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम संस्थामा दर्ता भएको अविश्वासको प्रस्तावको स्पष्ट विषय खुलाई साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बस्ने स्थान, मिति, समय समेत तोकिएको संस्थाको साधारण सभाको सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई विधानको दफा ११(४) बमोजिम साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा बस्ने सूचना दिईनेछ।

(३) अविश्वासको प्रस्ताव माथि छलफलको प्रक्रिया:

क) साधारण सभामा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले साधारण सभामा उपदफा (१) बमोजिमको प्रस्ताव पेश गर्न अनुमति दिनेछ र प्रस्ताव पेश गर्ने सदस्यहरूमध्ये १ (एक) जनाले अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउनुपर्ने कारण सहित आफ्नो अभिमत सभा समक्ष प्रस्तुत गर्नेछ।

ख) उप-दफा ३(क) बमोजिम अविश्वासको प्रस्तावको पक्षका सदस्यले आफ्नो अभिमत प्रस्तुत गरेपछि सो प्रस्ताव उपर मत प्रकट गर्न चाहने बढीमा अन्य ३ (तिन) जना सदस्यहरूलाई अध्यक्षले अभिमत प्रकट गर्न अनुमति दिन सक्नेछ।

ग) उप-दफा (१) बमोजिम अविश्वासको प्रस्ताव जुन पदाधिकारीहरू विरुद्ध प्रस्तुत गरिएको हो, अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले ती पदाधिकारीहरूलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाको लागि आफ्नो भनाई राख्न अनुमति दिईनेछ।

(४) अविश्वासको प्रस्ताव माथि निर्णय:

१. अविश्वासको प्रस्ताव उपर आफ्नो अभिमत प्रस्तुत गर्ने क्रम समाप्त भएपछि अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले सो अविश्वासको प्रस्तावको बहुमत पक्ष वा विपक्षमा छ भन्ने निर्णयको लागि देहाय बमोजिमको कुनै एक तरिका अपनाई अविश्वासको प्रस्तावको निर्णय घोषणा गर्नेछ।

क) अविश्वासको प्रस्तावको पक्षमा मत प्रकट गर्ने एक समुहमा र विपक्षमा मत प्रकट गर्ने अर्को समुह छुट्याएर वा

ख) साधारण सभाका सदस्यहरूलाई अविश्वासको प्रस्तावको पक्ष र विपक्षमा गोप्य मतदान गराएर।

२. साधारण सभाको कुल सदस्यको २/३(दुई तिहाई) बहुमतले अविश्वासको प्रस्ताव पारित हुनेछ। त्यस्तो प्रस्ताव पारित भएमा प्रस्तावित पक्षका व्यक्तिहरू पदमुक्त हुनेछन्।

३. निर्वाचित भएको ६ महिना नपुगी वा प्रस्ताव विफल भएको ६ महिना नपुगी त्यस्तो व्यक्ति उपर पुनः प्रस्ताव ल्याउन पाउने छैन।

२६. विधान संशोधन:

कुल सदस्य संख्याको २/३(दुई तिहाई) सदस्यहरूले अनुमोदन गरे पश्चात मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेजको लागि स्थानीय अधिकारी समक्ष तीन महले व्यहोरा सहित सिफारिस गरी पठाउनुपर्नेछ। स्थानीय अधिकारीबाट स्वीकृत भए पश्चात मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेज भएको मानिनेछ।

२७. नियम तथा विनियम बनाउन सक्ने:

- (१) संस्थाले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्ने सन्दर्भमा आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ र सो नियम साधारण सभाबाट पारित गराई लागू हुनेछ र स्थानीय अधिकारीलाई सो को जानकारी दिनु पर्नेछ ।
- (२) यो विधान र विधान अन्तर्गत बनेको नियमको अधिनमा रही संस्थाको कार्य संचालन र उद्देश्य कार्यान्वयनका लागि कार्य समितिले कर्मचारी व्यवस्था र आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ । त्यस्तो विनियमहरू साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

२८. कर्मचारीको व्यवस्था:

- क. संस्थाको दैनिक कार्य सञ्चालन र योजना तथा कार्यक्रम संचालनको लागि कर्मचारी दरबन्दी सिर्जना, पारिश्रमिक, भत्ता तथा अन्य सुविधा र कर्मचारीको सेवा शर्तहरू अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- ख. संस्थाले विदेशी सहयोग प्राप्त गरी संस्थाको सञ्चालन एवं कार्यान्वयन गर्न विदेशी सल्लाहकार वा स्वयं सेवक राख्ने अवस्था भएमा निजले काम गर्ने अवधि , पुर्याउने सेवा, कामको औचित्य, सुविधा र तिनको योग्यता समेतको विवरण स्थानीय अधिकारी , सम्बन्धित स्थानीय तह र समाज कल्याण परिषद्द्वारा समेत जनकारी गराइने छ ।

२९. संस्था खारेजी:

- (१) साधारण सभाले आवश्यक देखेमा विशेष प्रस्ताव पारित गरी संस्था खारेजी गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम संस्थाको खारेजीको प्रस्ताव पारित गर्दा साधारण सभाले खारेजीको कामका लागि एक वा एक भन्दा बढी लिक्विडेटरहरू र संस्थाको हिसाब किताब गर्नको लागि एक वा एकभन्दा बढी लेखा परीक्षक नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम नियुक्त लिक्विडेटर र लेखा परीक्षकहरूको पारिश्रमिक साधारण सभाले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) संस्था दर्ता ऐन तथा नियमावली र अन्य प्रचलित नेपालको कानूनको विखिलाप हुने गरी कुनै पनि क्रियाकलाप गरेको, बन्द हडताल जुलुस प्रदर्शन तथा सार्वजनिक सम्पत्ती माथि क्षति पुर्याउने वा हानी नोक्सानी पुर्याउनेलगायतका कुनै पनि अराजक गतिविधिमा संलग्न भएको, कार्टेलिङ्ग र कालोबजारी जस्ता गैर कानूनी कृयाकलाप गरेको वा गर्ने उद्योग गरेको वा त्यस्तो कार्य गर्न अन्य कसैलाई प्रोत्साहन गरेको ठहरेमा संस्था दर्ता गर्ने अधिकारीले जुनसुकै बखत यो संस्था खारेज गर्न सक्नेछ ।
- (५) यसरी कारणवश संस्था विघटन भई खारेज भएमा संस्थाको दायित्व फरफारक गरी बाँकी रहने सम्पूर्ण जायजेथा नेपाल सरकारको हुनेछ ।

३०. व्याख्या:

यो विधान र विधान अन्तर्गत बनेको नियम विनियमको व्याख्या गर्ने अधिकार कार्यसमितिलाई हुनेछ ।

३१. गोप्यता भङ्ग गर्न नहुने:

यस संस्थाको कुनै पनि पदाधिकारी वा सदस्यले संस्थाको अहित हुने कार्य गर्नु हुँदैन। कार्यसमितिका पदाधिकारी वा साधारण सभाका सदस्यले बैठकमा वा साधारण सभामा असभ्य र अश्लिल शब्द प्रयोग गर्न पाइने छैन।

३२. ऐन अनुसार हुने:

यस विधानमा उल्लेख नभएका कुराहरू प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ र संस्था दर्ता ऐन, नियम र प्रचलित कानूनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः निष्कृत हुनेछन्।

३३. निर्देशनको पालना:

नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले समय-समयमा दिएको निर्देशन पालना गर्नु संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।

३४. तदर्थ समिति:

(१) यो संस्था स्थापना गरी दर्ता गराउनको लागि गठित तदर्थ समितिले ६ (छ) महिना भित्र साधारण सभा बोलाई विधान अनुसारको निर्वाचन समितिको गठन गरी नयाँ कार्य समितिको निर्वाचन गराउनेछ र सोको जानकारी स्थानीय अधिकारीलाई दिइनेछ।

(२) प्रथम पटक निर्वाचन सम्पन्न नभएसम्मको अवधिमा कार्य समितिले गरेका काम कारबाहीहरू यसै विधान अनुसार भएको मानिनेछ।

(३) तदर्थ समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको विवरण अनुसूची २ र ३ बमोजिम रहनेछ।

३५. हामी "....." का निम्न संस्थापकहरू यस विधान बमोजिम कार्य गर्न मञ्जुर भई निम्न साक्षीको रोहबरमा विधानमा सहि छाप गर्दछौं।

क) संस्थापकको नाम, थर र ठेगाना:

क्र.सं	पद	नाम	ठेगाना	पेशा	नागरीकता नं.	दस्तखत
१.	अध्यक्ष					
२.	उपाध्यक्ष					
३.	सचिव					
४.	सह-सचिव					
५.	कोषाध्यक्ष					
६.	सदस्य					
७.	सदस्य					
८.	सदस्य					
९.	सदस्य					

ख) साक्षीहरूको नाम, थर, वतन र सहिष्णुप :

क्र.सं. नाम थर वतन

दस्तखत

१.

२.

३.

४.

५.

अनुसूचि-१

संस्थाको छाप र चिन्हको विवरण

(संस्थाको छाप र चिन्हको विवरण आकार, प्रकार, एवं अन्य विवरणहरूको सम्बन्धमा उल्लेख गर्ने ।)

अनुसूचि-२

संस्थाको संस्थापक सदस्यहरुको विवरण

तदर्थ समितिका पदाधिकारीको नाम थर ठेगाना सम्पर्क नम्बर र फोटोसहितको विवरण

सि. नं.	पद	नाम थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	फोटो	हस्ताक्षर
१.	अध्यक्ष					
२.	उपाध्यक्ष					
३.	सचिव					
४.	सह-सचिव					
५.	कोषाध्यक्ष					
६.	सदस्य					

सि. नं.	पद	नाम थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	फोटो	हस्ताक्षर
७.	सदस्य					
८.	सदस्य					
९.	सदस्य					

अनुसूचि-३

..... संस्थाको तदर्थ समितिको सदस्यहरुको तीनपुस्ते विवरण

सि.नं.	नाम थर	ठेगाना	पति/पत्नीको नामथर	पिता/ससुराको नाम थर
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८				
९				